

2/22-253/1541

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“3069 Sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği ile Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun” ile 3628 Sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu”nda Değişiklik Yapılması ve “Türkiye Büyük Millet Meclisi Etik Komisyonunun Kurulmasına “ ilişkin yasa (SİYASİ AHLAK YASASI) teklifimizi gereği için ekte sunarız.

Saygılarımızla.

Algan HACALOĞLU

İstanbul Milletvekili

2.- Yılmaz ATEŞ

Ankara Milletvekili

3.- Hasan Fehmi GÜNEŞ

İstanbul Milletvekili

4.- Kemal KILIÇDAROĞLU

İstanbul Milletvekili

5.- Hasan AYDIN

İstanbul Milletvekili

6.- Yakup KEPENEK

Ankara Milletvekili

7.- Ali Rıza GÜLÇİÇEK

İstanbul Milletvekili

8.- İzzet ÇETİN

Kocaeli Milletvekili

9.- Gaye ERBATUR

Adana Milletvekili

10.- Mustafa ÖZYURT

Bursa Milletvekili

11.- Mehmet SEVİGEN

İstanbul Milletvekili

12.- İ. Sami TANDOĞDU

Ordu Milletvekili

13.- Bülent BARATALI

İzmir Milletvekili

14.- Sinan YERLİKAYA

Tunceli Milletvekili

15.- Osman ÖZCAN

Antalya Milletvekili

16.- Atila EMEK
17.- Nadir SARAÇ
18.- Feridun AYVAZOĞLU
19.- Mehmet TOMANBAY
20.- Abdulkadir ATEŞ
21.- Mustafa GAZALCI
22.- Gülsün BİLGEHAN
23.- Sezai ÖNDER
24.- Mehmet KÜÇÜKAŞIK
25.- M. Ziya YERGÖK
26.- Hüseyin BAYINDIR
27.- Gökhan DURGUN
28.- Ali DİNÇER
29.- Tacidar SEYHAN
30.- İsmet ÇANAKÇI
31.- Ali OKSAL
32.- Sıdika AYDOĞAN
33.- İsmail ÖZAY
34.- Mehmet PARLAKYİĞİT
35.- Muhsin KOÇYİĞİT
36.- Nurettin SÖZEN
37.- Nuri ÇİLİNGİR
38.- Hasan ÖREN
39.- Bihlun TAMAYLIGİL
40.- Emin KOÇ
41.- Selami YİĞİT
42.- Mehmet Nuri SAYGUN
43.- Erol TINAZTEPE
44.- Şevket GÖRSOY
45.- Cemal KAYA
46.- Zülfü LİVANELİ
47.- Berhan ŞİMŞEK

Antalya Milletvekili
Zonguldak Milletvekili
Çorum Milletvekili
Ankara Milletvekili
Gaziantep Milletvekili
Denizli Milletvekili
Ankara Milletvekili
Samsun Milletvekili
Bursa Milletvekili
Adana Milletvekili
Kırşehir Milletvekili
Hatay Milletvekili
Bursa Milletvekili
Adana Milletvekili
Ankara Milletvekili
Mersin Milletvekili
İstanbul Milletvekili
Çanakkale Milletvekili
Kahramanmaraş Milletvekili
Diyarbakır Milletvekili
Sivas Milletvekili
Manisa Milletvekili
Manisa Milletvekili
İstanbul Milletvekili
Yozgat Milletvekili
Kars Milletvekili
Tekirdağ Milletvekili
Erzincan Milletvekili
Adıyaman Milletvekili
Ağrı Milletvekili
İstanbul Milletvekili
İstanbul Milletvekili

48.- Yaşar Nuri ÖZTÜRK
49.- Orhan ERASLAN
50.- Muharrem İNCE
51.- Haluk KOÇ
52.- Güldal OKUDUCU
53.- Cevdet SELVİ
54.- Özlem ÇERÇİOĞLU
55.- Damla GÜREL
56.- Zübeyir AMBER
57.- Mustafa YILMAZ
58.- Harun AKIN
59.- Zekeriya AKINCI

İstanbul Milletvekili
Niğde Milletvekili
Yalova Milletvekili
Samsun Milletvekili
İstanbul Milletvekili
Eskişehir Milletvekili
Aydın Milletvekili
İstanbul Milletvekili
Hatay Milletvekili
Gaziantep Milletvekili
Zonguldak Milletvekili
Ankara Milletvekili

**“3069 Sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği İle
Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun” ile “3628 Sayılı Mal
Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla
Mücadele Kanunu”nda Değişiklik Yapılması ve “TBMM Etik
Komisyonunun Kurulmasına” İlişkin Yasa
(SİYASİ AHLAK YASASI) Teklifi**

GENEL GEREKÇE

Ülkemizin çok yönlü sorunlarla kuşatıldığı, enflasyonun, işsizliğin ve eşitsizliklerin insanlarımızı bunalttığı, yolsuzlukların yaygınlaştığı, sosyal hukuk devletinin her geçen gün yeni yaralar aldığı, kuralsızlığın kurala, hukuksuzluğun geleneye dönüşmekte olduğu bir ortamda, **temiz siyaset-dürüst yönetim-açık toplum** olgusu toplumun ortak özlemi haline gelmiştir.

Bu ortam, TBMM’nin ve onu oluşturan milletvekillerinin etkinliği, güvenilirliği ve toplum önünde saygınlığını olumsuz etkilemektedir. Bu durumun aşılabileceğinin ancak **parlamentar sistem, çoğulcu demokrasi ve temiz siyaset** temelinde olabileceği hususunda toplumumuzun inanç ve desteğinin güçlendirilmesi gerekmektedir.

Demokrasimiz açısından böylesine yaşamsal bir süreçte, temel sorumluluk **siyasi partilere ve milletvekillerine** düşmektedir. **Siyasi AHLAK Reformu** ile, Türkiye Büyük Millet Meclisi;

- Son yıllarda, başta bankalar sistemi olmak üzere ekonominin her alanını kuşatan, idarenin her kademesinde yaygınlaşan yolsuzluklarla mücadelenin, **dürüst yönetim ve açık toplum** ortamı yaratmanın ilk adımını atmalı,
- Batı demokrasilerinde geçerli olan **siyaset etiği** anlayışının ülkemizde de geçerli olmasını sağlayacak yasal düzenlemeleri gerçekleştirerek ülkemizde de **temiz siyasetin** kökleşmesini sağlamalıdır.

TBMM, ülkenin yasama organı olmaktan öte, bir ayrıcalıklı kişiler kulübü olmaktan kurtarılmalıdır. Milletvekilleri ve dışarıdan bakan olanlar; yaşamları, uğraşları, üslupları ve davranışları ile topluma örnek olmalı; erdemli ve ilkeli tavırları ile toplumun güvenini kazanarak demokrasimizin önünü açmalıdırlar.

Ülkemizde milletvekillerinin davranışlarını yönlendiren yazılı kuralların kapsamı ve içeriği, gelişmiş ülke parlamentolarının “yazılı veya toplumlarının genel değerlerini yansıtan yazısız” kurallarına göre oldukça yetersiz düzeydedir.

Halen yürürlükte olan 3069 sayılı “Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği İle Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun” ile 3628 sayılı “Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu” ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile Avukatlık yasası ve diğer bazı yasalarda yer alan belirli hükümler ülkemizin bu alandaki kurallarının yasal çerçevesini oluşturmaktadır.

Ancak bu yasal çerçeve ülkemizin **temiz siyaset** özlem ve ihtiyacının, siyaset dünyamızın ihtiyaç duyduğu çağdaş **siyasi etik**, **ölçü** ve **kriterlerinin** karşılanması açısından yetersiz kalmaktadır.

Örneğin;

- 3069 sayılı yasada yer alan düzenlemenin, özellikle, milletvekillerinin özel kurum ve kuruluşlarla iş ilişkisini kapsamamakta oluşu ve bu alanda bir denetimi öngörmeyişi kamu kesimi ile çıkar çatışması sorununun sık sık gündeme gelmesine neden olmaktadır.
- 3628 sayılı yasa ile öngörülen **mal bildirimlerinde** saydamlığın öngörülmemiş olması, uygulamayı işlevsiz kılmaktadır.

Oysa çağdaş demokrasilerde **siyasi etik** konusunda,

- Meclis görevi dışında görev kabul etme ve meclis dışı çalışma koşullarında sınırlamalar,
- Milletvekilliği maaşı dışında sağlanabilecek ek kazanca getirilen tavan değerler,
- Milletvekillerinin kabul edebileceği hediyeler için kısıtlamalar,
- Konuşma veya konferanslar karşılığı onur ödemesine kısıtlamalar,
- Kamu ile çıkar çatışmasına girilmemesi,
- Milletvekilliği dönemi sonrası çalışma koşullarına kısıtlamalar,
- Verilen mal bildirimlerinin kamuoyuna açıklanması,
- Milletvekilliği dışında yapılan işlerin ve sağlanan kazançların yıllık olarak beyan edilmesi, bu beyanların kamuoyuna açıklanması,
- Parlamento Etik Kurulu oluşturulması,

gibi düzenlemeleri öngörülmekte, bu düzenlemelerin genellikle etkin işleyişi ve denetimi sağlanmaktadır.

Bu konularda ki yasal eksikliğin giderilmesi, **siyasi ahlak kurallarının** gelişmiş demokratik ülke standartlarına hızla çıkartılması artık ertelenemez bir zorunluluk haline gelmiştir.

Buna ilaveten, **Siyasi Ahlak** düzenlemesinin uygulanmasında etkinliği artırmak amacıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde kurulacak ve yasama

dönemi süresince görev yapacak, bağımsızlığın ve tarafsızlığın esas olduğu bir **Siyasi Etik Komisyonu** oluşturulması öngörülmüştür.

Böyle bir Komisyon yasama ve yürütme organının işlemlerinde şeffaflığı sağlayacak, aynı zamanda milletvekili, bakan ve siyasetçiyi olumsuz, yanlı ve haksız ithamlardan korumak suretiyle yasama ve yürütme işlevinin layıkıyla yerine getirilmesinde yardımcı olacaktır.

Ancak, Anayasa'nın 83 üncü maddesi ile düzenlenmiş olan **Yasama Dokunulmazlığının**, çağdaş demokrasilerde olduğu gibi sadece "Meclis çalışmalarındaki oy ve sözleri ile ileri sürdükleri düşünceleri ve her platformda düşünceyi ifade ve açıklama ile bu amaçla toplantı yapma özgürlükleri" çerçevesinde sınırlandırılmasını sağlayacak şekilde değiştirilmesi, bu teklif ile önerilmekte olan **siyasi ahlak kurallarının** amaçlarına ulaşmasında, Parlamenter sistemimizin saygınlığının artırılmasında en önemli faktör olacaktır.

BİRİNCİ MADDENİN GEREKÇESİ:

(Amaç)

Milletvekilleri ve dışarıdan atanan bakanlar kurulu üyeleri için ülkemizde yürürlükte olan kuralların, çağdaş demokrasilerde geçerli olan ve **temiz siyasetin** temelini oluşturan kurallar düzeyine çıkartılması, saydamlık ortamına kavuşturulması amaçlanmaktadır.

İKİNCİ MADDENİN GEREKÇESİ:

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği veya Bakanlar Kurulu Üyeliği İle Bağdaşmayan İşler)

Milletvekilliği ile bağdaşmayan işler ile ilgili olarak çağdaş demokrasilerde yürürlükte olan düzenlemelerde amaç benzer olmakla beraber, başlıca iki farklı temel yaklaşımın izlendiği görülmektedir;

➤ Düzenlemeyi **kesin kriter ve kurallara** bağlayarak, kısıtlayıcı **yasal sınırlamalar** koyan ve uygulamayı etkin olarak **denetleyen** yaklaşım...
Örneğin; bu tür düzenlemenin en çarpıcı örneklerinden birini oluşturan Amerika Birleşik Devletlerinde;

- ✓ Kongre üyelerinin mesleklerini icra etmeleri yasaklanmış,
- ✓ Kongre üyelerinin özel sektör şirketleri veya kuruluşlarında idarecilik veya yönetim kurulu üyeliği görevlerini para karşılığı yapmalarını yasaklamış;

✓ Kongre üyelerinin kongre dışı faaliyet sonucu elde edebilecekleri aylık toplam gelirleri, Kamu Yönetici Bareminin 2. derece maaş karşılığının yüzde onbeşi ile kısıtlanmış;

➤ Düzenlemede yazılı kurallar yerine toplumun yazılı olmayan etik geleneklerini temel alan, kısıtlamalar yerine uygulama hakkında kamuoyunu bilgilendirerek, uygulamada şeffaflık sağlayarak caydırıcı dolaylı denetimi temel alan yaklaşım... Örneğin; bu tür düzenlemenin en çarpıcı örneklerinden birini oluşturan İngiltere ve Almanya'da parlamento dışı tüm faaliyet ve gelirlere saydam bildirim zorunluluğu getirerek dolaylı denetim mekanizmaları oluşturmuşlardır.

➤ Diğer birçok ülkedeki uygulamalar gibi bu iki temel yaklaşımın karışımından oluşan düzenlemeler... Örneğin;

✓ Hindistan'da ise milletvekillerinin parlamento dışında kazanç elde etmeleri, yönetim kurullarında görev yapmaları tümüyle yasaktır.

✓ İsveç'te, parlamento dışında bir ayı aşkın çalışmaları halinde, o süreye ilişkin milletvekili maaşları kesilmektedir.

✓ İsrail'de, parlamento dışı gelirleri milletvekili maaşının %50'si ile sınırlanmıştır.

✓ Yunanistan'da ise, milletvekilleri, yönetim kurulu üyeliği, genel yöneticilik veya bunlara vekillik görevlerini üstlenememektedirler

Bu yasa teklifi, ülkemiz koşullarına uygun olacağı düşünülen ve ilk iki yaklaşımın karışımından oluşan karma bir model çerçevesinde öngörölmüş düzenlemeleri kapsamaktadır.

ÜÇÜNCÜ MADDENİN GEREKÇESİ:

(TBMM Dışı Faaliyetlerinden Kaynaklanan Gelirlerin Beyanı)

Amerika, Kanada, Çek Cumhuriyeti, Almanya, İngiltere, Japonya, Kore, Hollanda, Polonya'da olduğu gibi, milletvekillerinin ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyelerinin, parlamento dışı gelir getiren faaliyetlerinin ve bu faaliyetler sonucu elde edilen gelirlerin periodik olarak beyanını ve bu beyanların kamuoyuna açıklanabilmeleri öngörülmektedir.

DÖRDÜNCÜ MADDENİN GEREKÇESİ:

(Mal Bildirimlerinin Konusu)

Bu madde ile, 3628 sayılı "Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun" 5'inci maddesi kapsamında olan kamu görevlilerinin vermekle yükümlü oldukları mal bildirimlerinin kapsamı, her bir

mal cinsi için mevcut yasada olduğu gibi bir aylık maaşından daha yüksek değerde olmaları kaydıyla, servetin tüm alanlarını kapsayacak şekilde genişletilmesi hedef alınmıştır.

BEŞİNCİ MADDENİN GEREKÇESİ: **(Mal Bildirimlerinin Açıklanabilmesi)**

Mal bildirimlerinin saydamlık ilkesi esas alınarak, kamu oyuna açıklanabilmesi öngörülmüştür.

ALTINCI MADDENİN GEREKÇESİ: **(Hediye Kısıtlaması)**

Amerika'da Kongre üyelerinin kabul edebilecekleri maddi veya hizmet türünden yıllık hediyelerin toplam değeri en çok 250 dolar ile sınırlamıştır. Hindistan'da ise tümüyle yasaktır. Ülkemizde de bu konuda 3628 nolu Kanun ile getirilmiş olan kısıtlamanın uygulama alanı *yerli veya yabancı herhangi bir özel veya tüzelkişi veya kuruluştan, aldıkları tarihteki değeri bir aylık net asgari ücreti aşan hediye veya hibe niteliğindeki eşyayı* da kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

Benzeri şekilde, üçüncü dereceden kan ve sıhri hısımları olan özel kişiler ile bunların sahip oldukları tüzelkişi ve kuruluşlar dışındaki özel kişi veya tüzel kişi ve kuruluşlardan, aldıkları tarihteki değeri bir aylık net asgari ücreti aşan her türlü ulaştırma, tatil, konaklama, yemek veya seyahat olanağının bedelsiz veya hibe şeklinde sağlanması, batılı ülkelerde genellikle olduğu gibi yasaklanarak, kamu ile çıkar çatışması yaratabilecek olumsuzlukların önlenmesi hedef alınmıştır.

Milletvekillerinin parti değiştirmeleri, sağlanacak maddi çıkarlar "haksız mal edinme" kapsamına alınarak caydırılması öngörülmüştür.

YEDİNCİ MADDENİN GEREKÇESİ: **(TBMM Etik Komisyonunun Kurulması)**

Anayasa'nın 95'inci maddesinin ikinci fıkrası "*İçtüzük hükümleri siyasi parti gruplarının Meclis'in bütün faaliyetlerine üye sayısı oranında katılmalarını sağlayacak yolda düzenlenir*" hükmünü içermektedir. Aynı şekilde TBMM İçtüzüğü'nün parti gruplarının Başkanlık Divanı'nda temsilini düzenleyen 11'inci maddesinin birinci fıkrasında "*TBMM Başkanı, siyasi parti gruplarının*

parti grupları toplam sayısı içindeki yüzde oranlarını ve bu oranlara göre her siyasi parti grubuna düşen Başkanlık Divanındaki görev yeri sayısını tespit eder ve Danışma Kuruluna bildirir.” hükmü yer almaktadır.

Teklifte getirilen düzenlemenin bu hükümlere aykırılık teşkil edebileceği düşünülse de, Komisyonun görev alanını oluşturan “**siyasi ahlak**” kavramı, **yasama faaliyeti kapsamı dışında kalan, hiç bir yasa yapımı yetkisi olmayan ve tarafsızlığın, eşit temsilin esas alınması gereken** bir alandır. Komisyonun çalışmalarının amacına ulaşması bu şekilde bir oluşumu zorunlu kılmaktadır.

Yukarıda zikredilen Anayasa ve İçtüzük hükümlerinin özü, Meclis’in yasama, denetleme ve dış ilişkilerle ilgili faaliyetleri kapsar ve bu faaliyetlere katılımındaki kuvvet oranlarını esas alır. Halbuki bu komisyonun faaliyetlerinin siyasallık dışında tutulması esas alınmıştır. Bu komisyonlar uygulamanın yapıldığı bütün ülkelerde de aynı espri içinde oluşturulmuşlardır. Hatta bazı ülkelerde bu komisyonlara seçilmemiş kişilerden de üye alınmıştır.

SEKİZİNCİ MADDENİN GEREKÇESİ: **(Siyasi Etik Komisyonun Yetkileri)**

TBMM Siyasi Etik Komisyonunun görevlerini etkin ve saygın olarak yerine getirebilmesi için araştırma ve denetimleri için gerekli bilgileri ilgili tüm kişi ve kurumlardan serbestçe alabilmeleri hedef alınmıştır.

DOKUZUNCU MADDENİN GEREKÇESİ: **(Komisyonunun Çalışma Usul ve Esasları)**

Bu madde Komisyonu çalışma usul ve esaslarını düzenlemektedir. **Siyasi Etik Komisyonu**’nun üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanacağı ve karar alacağı hükme bağlanmaktadır. Konunun önemi böylesine nitelikli bir çoğunluğun aranmasını gerekli kılmaktadır.

Komisyonun toplantıları gizlidir. Ayrıca komisyonun görev alanına giren konularda görev yapmak üzere bir araştırma kurulu oluşturulmakta ve bu kurulda görev yapacak personelle ilgili esaslar düzenlenmektedir.

ONUNCU MADDENİN GEREKÇESİ: **(Uygulanacak İçtüzük)**

Bu madde ile Siyasi Etik Komisyonun çalışmalarında, bu kanunda açıklık olmayan hallerde, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hükümlerinin uygulanacağı öngörülmektedir.

ONBİRİNCİ MADDENİN GEREKÇESİ:

(Diğer Hususlar)

Siyasi Ahlak konusunda, bu kanun teklifi ile önerilen düzenleme sonrasında halen yürürlükte olan kanunlarda ve bunların uygulanmasında boşluk doğmaması hedef alınmıştır.

ONİKİNCİ MADDENİN GEREKÇESİ:

(Yürürlük)

Kanun teklifinin üçüncü maddesine uyum için süre gerekli olduğundan, bu maddenin yayımı tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girmesi öngörülmüştür.

ONÜÇÜNCÜ MADDENİN GEREKÇESİ:

(Yürütme)

Yürütme ile ilgili maddedir. Konu milletvekilleri ve dışarıdan atanan bakanları kapsadığından, TBMM Başkanlığının da yürütmeden sorumlu olmasını gerektirmektedir.

**“3069 Sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği İle
Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun” ile “3628 Sayılı Mal
Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele
Kanunu”nda Değişiklik Yapılması ve TBMM Etik Komisyonunun
Kurulmasına İlişkin Yasa (Siyasi Ahlak Yasası) Teklifi**

Amaç

MADDE 1 :

Bu kanun, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyeleri ile ilgili olarak siyasi ahlak konusunda farklı kanunlarda yer alan kuralların, temiz siyaset ve saydamlık ilkeleri çerçevesinde yeniden düzenlenmesini amaçlamaktadır.

**Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği veya Bakanlar Kurulu
Üyeliği İle Bağdaşmayan İşler**

MADDE 2 :

a.- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyeleri;

- Devlet ve diğer kamu tüzelkişilerinde ve bunlara bağlı kuruluşlarda,
- Devletin veya diğer kamu tüzelkişilerin doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak katıldığı teşebbüs ve ortaklıklarda,
- Özel gelir kaynakları ve özel imkanları kanunla sağlanmış kamu yararına çalışan derneklerin ve Devlettten yardım sağlayan ve vergi muafiyeti olan vakıfların, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile sendikalar ve bunların üst kuruluşlarının ve katıldıkları teşebbüs ve ortaklıkların veya ortaklıkların yönetim ve denetim kurullarında,

görev almazlar, vekil olamazlar, herhangi bir taahhüt işini doğrudan veya dolaylı olarak kabul edemezler; temsilcilik, hakemlik, ücret karşılığı iş takipçiliği, komisyonculuk veya müşavirlik yapamazlar.

b.- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyeleri;

- Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarda,
- Milletvekili olmaya engel oluşturan suçlarda,
- Zimmet, ihtilas, irtikap, kaçakçılık, dolanlı iflas, kara para aklanması suçlarında,
- Sermaye Piyasası Kanunu ve Bankalar Kanunu ile yasaklanmış olan veya suç olarak belirlenen konularda,

açılmış olan davalarda veya soruşturmalarda, Devlet, Sermaye Piyasası Kurulu, T.C. Merkez Bankası ile bankalar aleyhine vekil olamazlar.

c.- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyeleri;

- Yürütme organının teklif, inha, atama veya onanmasına bağlı resmi veya özel herhangi bir işle görevlendirilemezler,
- Yabancı bir devlet veya milletlerarası bir kuruluş tarafından verilen idari ve siyasi, ücretli herhangi bir işi veya görevi Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kararı olmadıkça kabul edemezler,

Bir üyenin belli konuda ve altı ayı aşmamak üzere Bakanlar Kurulunca verilecek geçici bir görevi kabul etmesi, Meclisin kararına bağlıdır.

d.- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyeleri;

- TBMM üyesi olmaktan kaynaklanan konum ve yetkilerini kendilerine maddi çıkar, menfaat veya yarar sağlamak amacıyla kullanamazlar,
- Mesleklerini icrada, ferdi işletmelerini idarede milletvekilliği kimliklerini kullanamazlar.

e.- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyeleri;

- "Genel Yatırım ve İhracat Teşvikleri" uygulamaları dışında, Devletten herhangi bir türde özel teşvik, sübvansiyon veya maddi destek alan,
- Kamuya ait veya Kamu iştiraki olan bankalardan milletvekili brüt maaşının elli katından fazla miktarda kredi kullanmakta olan,
- Kamu kurum ve kuruluşlarına, yerel yönetimlere, bunlara bağlı işletmelere mal veya hizmet sunan, bu kurum, kuruluş veya işletmelerle kazanç sağlamaya yönelik taahhüt veya müteahhitlik ilişkisine giren, firma, işletme veya şirketlerde yönetim kurulu üyeliği, genel yöneticilik, yöneticilik veya bu görevlere vekillik yapamazlar, ücret veya maddi çıkar karşılığı bu kurumlarda başka bir görev üstlenemezler.

f.- Türkiye Büyük Millet Meclis üyeleri ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyeleri, bankalar, finans ve sigorta kurumları, menkul değer aracı kuruluşları veya bunların iştiraki olan işletme, kurum ve kuruluşlarda ücretli veya ücretsiz herhangi bir görev üstlenemezler.

g.- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyeleri;

- Arazi alım satımı yapan veya toplu konut inşaatı işleri ile uğraşan firma veya şirketlerde, veya hisselerinin yüzde elliden fazlası bu kuruluşların

- kontrolünde olan firmalarla kazanç ve gelir karşılığı iş ilişkisi kuramazlar, bu tür kuruluşlarda görev kabul edemezler,
- Yapı kooperatiflerinde gelir veya menfaat karşılığı yöneticilik görevi üstlenemezler,
 - Kamu kesimi ile hiçbir ölçü ve boyutta ihale ve taahhüt ilişkisine giremezler,
 - Özelleştirme adı altında yapılan hiçbir kiralama ve satış işlemlerine taraf olamazlar.

h. - Başbakan ve bakanlar,

- Yukarıda belirtilen kısıtlamalar dışındaki gelir veya maddi kazanç amaçlı tüm işlerinin,
 - Menkul değer portföylerinin ile bankalar ile finans kurumlarında sahip oldukları yatırım fonlarının,
 - Kira veya kazanç sağlayan gayri menkullerinin,
- yönetimlerini, görevleri süresince, kendilerinin birinci veya ikinci dereceden kan ve sıhri yakını olmayan kayyuma devrederler.

j.- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi seçilmeden önce veya dışarıdan bakan atanmadan evvel bu Kanunun hükümlerinin gereğini yerine getirmemiş veya yasaklanan herhangi bir yükümlülük üstlenmiş bulunan üyeler, mevcut durumlarını üç ay içinde bu Kanuna uygun hale getirirler.

TBMM Dışı Faaliyetlerinden Kaynaklanan Gelirlerin Beyanı

Madde 3 :

a.- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyeleri;

- Üyelik maaş ve yolluğu ile emeklilik maaşı gelirleri,
- Tarımsal üretimden kaynaklanan gelirleri,
- Gayri menkullerden sağlanan kira gelirleri, faiz, repo, yatırım fonu ve her çeşit menkul değer gelirleri, özel tahviller ile devlet bono ve tahvilleri gelirleri,

dışında kalan, sağlamış oldukları onursal ücret (toplantıya katılmak, konuşma yapmak ya da bir makale yayınlamak karşılığında alınan ücret) niteliğindeki kazançları dahil tüm gelirlerini, yaptıkları işin cinsini, süresini ve görevlerini, firmalarının ve iş yaptıkları kuruluşların ticari kimlik ve ünvanlarını, yıllık olarak, takip eden yılın ilk üç ayı içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na yazılı olarak beyan etmekle yükümlüdürler.

b.- Bu bildirimler, TBMM Etik Kurulu tarafından, beyanların verilmesini takip eden en geç iki ay içinde değerlendirilir. TBMM Başkanlığı, Siyasi Etik

Kurulu'nun uygun görüşü ile, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ile dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyelerinin vermiş oldukları "TBMM Dışı Faaliyetlerinden Kaynaklanan Gelirlerle ilgili" bildirimleri, incelemeden sonra gerekçesiz olarak Resmi Gazete ile kamuoyuna açıklayabilir."

Mal Bildirimlerinin Konusu

MADDE 4 :

3628 sayılı "Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun" 5'inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

"Bu kanun kapsamına giren görevlilerin kendilerine, eşlerine ve velayetleri altındaki çocuklarına ait;

a.- Tapuya kayıtlı veya kayıtsız veya zilliyedinde bulunan tüm taşınmaz malları ile devam etmekte olan veya tamamlanmış durumdaki yapı kooperatiflerine bağlı taşınmaz mallar üzerindeki hakları,

b.- Görevliye yapılan aylık net ödeme, ödeme yapılmayan görevliler için ise, 1 inci derece Devlet Memurlarına yapılan aylık net ödemenin beş katından fazla, tutarındaki her bir kalem için ayrı olmak üzere,

- Yabancı veya Türk Lirası olarak nakit parası ile, bankalar veya diğer finans kurumlarında mevduata, yatırım fonuna veya repoya bağlı kaynakları,

- Yerli veya yabancı hisse senetleri ve özel tahvilleri ile devlet bono ve tahvilleri,

- İhtira beratı, alameti farika ve telif hakkı gibi diğer menkul malları,

- Hakları, kayıtlı veya kayıtsız alacakları ve bunların kaynakları,

- Kullanmakta olduğu krediler ile kayıtlı ve kayıtsız borçları ve bunların nedenleri,

c. Altın, mücevher, kıymetli taş, tablo, her çeşit koleksiyon, antika veya değerli eşyaları ile her çeşit karayolu, havayolu ve denizyolu taşıtları gibi diğer taşınır malları,

mal bildiriminin konusunu teşkil eder."

Mal Bildirimlerinin Açıklanabilmesi

MADDE 5 :

3628 sayılı "Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun" 9'uncu maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra ilave edilmiştir:

"Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ile dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyelerinin vermiş oldukları Mal Bildirimleri, TBMM Siyasi Etik

Kurulunun uygun görüşü ile, gerekçesiz olarak, TBMM Başkanı tarafından Resmi Gazete ile kamuoyuna açıklanabilir.”

Hediye Kısıtlaması

MADDE 6.:

3628 sayılı “Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun” 3’üncü maddesi, aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“a.- Yukarıdaki maddede sayılan kamu görevlileri;

- Milletlerarası protokol, mücamele veya nezaket kaideleri uyarınca veya diğer herhangi bir sebeple, yabancı devletlerden, milletlerarası kuruluşlardan, sair milletlerarası hukuk tüzelkişilerden, aldıkları tarihteki değeri on aylık net asgari ücreti aşan hediye veya hibe niteliğindeki eşyayı,

- Yerli veya yabancı herhangi bir özel veya tüzelkişi veya kuruluştan, aldıkları tarihteki değeri bir aylık net asgari ücreti aşan hediye veya hibe niteliğindeki eşyayı,

doğrudan veya dolaylı olarak aldıkları tarihten itibaren bir ay içinde kendi kurumlarına (Milletvekilleri ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyeleri için TBMM Başkanlığına) teslim etmek zorundadırlar.

Ancak yabancı devlet adamları ve milletlerarası kuruluş temsilcileri tarafından verilen imzalı hatıra fotoğraflarının çerçeveleri bu madde hükümlerine tabi değildir.

Milletvekilleri ve bakanlara gönderilecek her türlü hediye ve numune Siyasi Etik Komisyonunun izni olmadan dağıtılamaz. Ancak, kitap, kaset, CD gibi fikir ve sanat ürünleri bu hükmün ve bu maddenin kısıtlamalarının dışındadır.

Hediyelerin bedellerinin tesbiti çıkarılacak yönetmeliğe göre Maliye ve Gümrük Bakanlığınca yapılır.

b.- Benzeri şekilde, yukarıdaki maddede sayılan kamu görevlileri, görevleri gereği olmayan veya bağlı oldukları kurum yetkililerinin (Milletvekilleri ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyeleri için TBMM Başkanlığı) bilgisi dışındaki koşullarda, üçüncü dereceden kan ve sıhri hısımları olan özel kişiler ile bunların sahip oldukları tüzelkişi ve kuruluşlar dışındaki özel kişi veya tüzel kişi ve kuruluşlardan, aldıkları tarihteki değeri bir aylık net asgari ücreti aşan her türlü ulaştırma, tatil, konaklama, yemek veya seyahat olanağını bedelsiz veya hibe şeklinde sağlayamazlar.

Yurt içindeki resmi kuruluşlar ile meslek odaları, mesleki kuruluşlar, sendikalar, üniversiteler, kar amacı gütmeyen kuruluşlar ve kamu yararına dernekler bu hükmün dışındadır.

Yurt dışında uluslararası resmi kurum ve kuruluşlar ile platformlar ve Milli parlamentolar, üniversiteler, kar amacı gütmeyen kuruluşlarla benzeri kuruluşlar bu hükmün dışındadır.

Bu Kanunun uygulamasında, ilgili görevlilere bu maddenin sınırlamaları dışında sağlanan herhangi bir hizmet, değeri tutarında haksız mal edinme sayılır.”

c.- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri bir siyasi partiden başka bir siyasi partiye geçişte menfaat sağlayamazlar. Maddi menfaat sağlayanlar hakkında, bu Kanunun uygulamasında, edinilmiş olan menfaat tutarında haksız mal edinme işlemi yapılır.

TBMM Etik Komisyonunun Kurulması

MADDE 7 :

a.- TBMM Etik Komisyonu; siyasi parti gruplarının belirleyeceği ve TBMM tarafından onaylanacak,

➤ TBMM’nde grubu olan parti sayısının üç veya daha az olması halinde her partiden 4’er,

➤ TBMM’nde grubu olan parti sayısının dört veya daha fazla olması halinde her partiden 2’şer,

milletvekilinden oluşur. TBMM iç ve dış komisyonlarında üyelik, Etik Komisyonu üyesi olmanın engelini oluşturmaz. Milletvekili olan eski TBMM başkanları, Komisyonun doğal üyeleridir.

b.- TBMM Komisyonlarında üyelik veya TBMM’nin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında 3620 sayılı Kanun kapsamında üstlenilen görevler TBMM Etik Komisyonu üyeliğinin engelini oluşturmaz.

c.- Her hangi bir yasama döneminde hakkında Milletvekili Dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin TBMM Başkanlığına usulüne uygun şekilde istemde bulunulmuş olanlar, TBMM Etik Komisyonu’nda görev yapamazlar. Görevleri sırasında haklarında Milletvekili Dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin olarak TBMM Başkanlığına usulüne uygun şekilde istemde bulunulmuş olanların Etik Komisyonu üyeliği ise kendiliğinden düşer.

Üyeliği düşen veya kendiliğinden Komisyon üyeliğinden ayrılan veya bağlı oldukları TBMM grupları grup olma niteliğini kaybetmiş olan Etik Komisyonu üyelerinin yerine en geç bir ay içinde yenileri seçilir.

d.- TBMM Etik Komisyonu, her yasama dönemi başlangıcında TBMM Divanı'nın oluşumunu takip eden ilk bir ay içinde oluşturulur. Komisyonun görev süresi bir yasama dönemidir.

Siyasi Etik Komisyonun Yetkileri

MADDE 8 :

TBMM Siyasi Etik Komisyonu, görevleri ile ilgili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve dışarıdan atanan bakanlardan bilgi istemek ve bilgi almak yetkisine sahiptir.

Komisyon gerekli gördüğünde konuyla ilgili uzmanların bilgisine başvurabilir, tüm bakanlıklar ve kamusal ve özel kuruluşlardan (Gelirler Genel Müdürlüğü ve bağlı vergi daireleri, Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü ve bağlı daireleri, TC Merkez Bankası, Bankalar, Sermaye Piyasası Kurumu, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası, Kamu kurumu niteliğindeki Meslek Kuruluşları dahil) konu ile doğrudan ilgili bilgi ve belgeler isteyebilir.

Siyasi Etik Komisyonunun Çalışma Usul ve Esasları

MADDE 9 :

a.- Komisyon, çalışmalarını TBMM Başkan Vekillerinden birinin başkanlığında sürdürür. Başkan Vekilleri 6'şar aylık dönemlerle, dönüşümlü olarak bu görevi sürdürürler. TBMM Başkan Vekillerinin Komisyon görev sıraları kura ile belirlenir.

Komisyon, kendi içinden bir katip üye seçer. Katip üye iki yıllık bir dönem için seçilir ve raportörlük görevini üstlenir. Görev dönemini tamamlayan katip üye aynı göreve yeniden seçilebilir.

b.- Komisyon, görev alanına giren konularda araştırma yapmakla görevli bir araştırma kurulu oluşturur. Bu kurulda görev yapacak kişiler, Komisyon tarafından, kamu kurum ve kuruluşları personeli ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları mensupları arasından tesbit edilir. Bu personel 2919 sayılı Kanun'un 12'nci maddesinin 3'üncü fıkrasına göre görevlendirilir.

c.- Komisyon, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar alır. Komisyon toplantıları gizlidir, çalışmalar hakkında komisyon üyeleri tarafından hiçbir açıklama yapılamaz. TBMM Başkanlığı'na sunulan raporlar ve kararlar ile bildirim ve beyanlarla ilgili açıklamalar ancak TBMM Başkanı veya onun adına vekili tarafından yapılabilir.

Araştırma kurulu üyeleri de Komisyonun gizlilik ilkeleri çerçevesinde görev yaparlar. Aksine davranışlar hakkında 657 sayılı Kanun hükümleri gereğince işlem yapılır.

d.- Komisyon gerektiğinde Ankara dışında da incelemelerde bulunabilir. Komisyon çalışmaları ile ilgili olarak, yurt içi ve dışı görevlendirmelere ait giderler, Komisyonun kararı ve TBMM Başkanı'nın onayı ile 6245 sayılı Harcırak Kanunu hükümlerine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinden karşılanır.

e.- Komisyon, milletvekilleri ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyeleri tarafından kendisine sunulan mal bildirimleri ile TBMM dışı faaliyetlerinden kaynaklanan gelir beyanları üzerinde yapacağı değerlendirmeler ve diğer görevleri ile ilgili olarak hazırladığı raporları bekletmeden Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na sunar. Başkanlık gereken durumlarda raporlar hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni bilgilendirir.

f.- Komisyon, bu Kanun'da yer alan hükümlere veya kısıtlamalara aykırı hareket edildiğini tesbit etmesi halinde bunu bir raporla, en geç bir ay içinde Genel Kurula sunulmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na bildirir ve aykırı hareket eden Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri hakkında Anayasa, kanun ve İçtüzük hükümleri uyarınca işlem yapılır.

Uygulanacak İçtüzük

MADDE 10 :

Siyasi Etik Komisyonun çalışmalarında, bu kanunda açıklık olmayan hallerde, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hükümleri uygulanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'nın Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü gereğince komisyonlar üzerinde haiz olduğu denetleme yetkisi bu Komisyon için de geçerlidir.

Diğer Hususlar

MADDE 11 :

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin yapamayacakları işlere ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır.

3628 Sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu ve 3069 Sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği İle Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanunun, bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

Yürürlük

MADDE 12 :

Bu Kanunun 3. maddesi yayımından üç ay sonra, diğer maddeleri ise yayım tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 13 :

Bu Kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ile Bakanlar Kurulu yürütür.

